

Lise Öğrencilerinin Rekreatif Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi

Büşra CÖHCE^a, Serap DUYGUN^b, Erhan Nuh ÖZTÜRK^c,
Ali Eren KIRŞANLIOĞLU^d

^aKaramanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye - busracohce@hotmail.com - ORCID No: 0000-0003-1772-9386

^bKaramanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye - serap.duygun2769@gmail.com - ORCID No: 0000-0003-2669-9596

^cKaramanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye - enuhozturk@kmu.edu.tr - ORCID No: 0000-0001-5070-8195

^dKaramanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye - alierenkirsanlioglu@gmail.com - ORCID No: 0000-0002-1022-4548

Öz

Bu çalışmada, lise öğrencilerinin rekreatif farkındalık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini Karaman ili oluştururken, örneklem grubunu ise Ermenek ilçesinde okuyan lise öğrencilerinin gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Çalışma 176 kadın ve 155 erkek olmak üzere toplam 331 bireyden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" na ek olarak 41 maddeden oluşan "Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ)" kullanılmıştır. Bu veriler SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ) üzerinden almış oldukları puan ortalamaları ile verilerin nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlenmesi amacıyla uygulanan Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Parametrik testlerin uygulanabilmeleri için istenen normal dağılım ve varyansların eşitlikleri varsayımları karşılanmadığından, uygulanacak farklılık analizleri için Non-parametrik Testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal-Wallis Testlerinin uygulanmaları tercih edilmiştir. Elde edilen verilerden sonuç olarak katılımcıların cinsiyet ve ebeveynlerinin birlikte olma durumu değişkenlerine göre bazı alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lise Öğrencileri, Rekreatif Farkındalık, Rekreatif Farkındalık

Investigation of Recreational Awareness Levels of High School Students

Abstract

The purpose of this study is to examine the recreational awareness levels of high school students according to the variables of gender, class level, income status of the family, education level of the family, the state of being together with their parents and the leisure time they allocate for themselves in a day. The universe of the study was determined on the voluntary basis of the sample group of high school students studying in Ermenek district of Karaman province. The study consists of a total of 331 individuals, 176 women and 155 men. In addition to the "Personal Information Form" created by the researchers as a data collection tool in the study, the "Recreational Awareness Scale (RFS)" consisting of 41 items was used. In the analysis of the data, the Kolmogorov-Smirnov Test were used to determine the distribution of the data with the mean scores obtained from the Recreational Awareness Scale (RFS). Since the assumptions of normal distribution and equality of variances required for the application of parametric tests were not met, Mann Whitney-U and Kruskal-Wallis Tests, which are non-parametric tests, were preferred for the difference analysis to be applied. As a result of the data obtained, it was determined that there were significant differences in some sub-dimensions according to the variables of the gender of the participants and the state of being together with their parents.

Key Words: High School Students, Recreation, Recreational Awareness

Received : 2022-07-24

Accepted : 2022-08-23

Published : 2022-10-27

Cite as : Cöhce, B., Duygun, S., Öztürk, E.N, Kırşanlıoğlu, A.E. (2022). Lise Öğrencilerinin Rekreatif Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. *Anatolia Social Research Journal* , 1(1), 52-62

EXTENDED ABSTRACT

Purpose

In this study, it was aimed to examine the recreational awareness levels of high school students. In this study, a non-random, convenient sampling method was determined in the sampling selection, which is a descriptive survey model of the study group. The universe of the study was determined on the voluntary basis of the sample group of high school students studying in Ermenek district of Karaman province. The study consists of a total of 331 individuals, 176 women and 155 men. In addition to the "personal information form" created by the researchers as a data collection tool in the study; The Recreational Awareness Scale (RFÖ), which consists of 41 items and 3 sub-dimensions (Pleasure-Enjoyment, Social-Achievement, Self-Development) by Ekinci and Özdilek (2019), has been shown to be a measurement tool that measures the recreational awareness of high school students. The Recreational Awareness Scale, which consists of 41 items, is a 5-point Likert type scale. In the RFÖ, the items are answered as "I totally agree", "I do not agree", "I am undecided", "I agree" and "I completely agree". Scoring is "Totally Agree" 1, "Disagree" 2, "Undecided" 3, "Agree" 4, and "Totally Agree" 5 points.

Design/Methodology/Approach

In the analysis of the data, the Kolmogorov-Smirnov Test and the Shapiro-Wilk test were used to determine the distribution of the data with the mean scores obtained from the Recreational Awareness Scale (RFI). Since the assumptions of normal distribution and equality of variances required for the application of parametric tests were not met, Mann Whitney-U and Kruskal-Wallis Tests, which are non-parametric tests, were preferred for the difference analysis to be applied. In examining the difference between two independent groups, the data set should show normal distribution of the data in both groups, as well as the group variances should be equal and meet the group assumptions. It is important that the difference between three or more independent groups is normally distributed in the main cases from which the sample is selected within the scope of the analysis process, and that their variances are equal. In data sets where these assumptions cannot be met, the Kruskal-Wallis Test, one of the non-parametric tests, is recommended to examine the difference between more than three independent groups and the Mann Whitney-U Test to examine the difference between two independent groups. Participants; The Kolmogorov-Smirnov Test and the Shapiro-Wilk test, which were applied to determine the distribution of the data with the mean scores obtained from the Recreational Awareness Scale (RFS), are presented within the scope of significance values (p). Significance values (p) show that the data is in a nonparametric structure ($p < 0.05$). Since the assumptions of normal distribution and equality of variances required for the application of parametric tests were not met, Mann Whitney-U and Kruskal-Wallis Tests, which are non-parametric tests, were preferred for the difference analysis to be applied.

Findings

As a result of the data obtained, it was determined that there were significant differences in some sub-dimensions according to the variables of the gender of the participants and the state of being together with their parents. The results of the Mann-Whitney U test were presented in the gender variable; It was determined that there was a significant difference between male and female participants in terms of all sub-dimensions (pleasure and entertainment, social success, self-development) scores of the Recreational Awareness Scale ($p > 0.05$). Recreational Awareness Scale scores of female participants (Mean=3.86) were significantly higher than male participants' Recreational Awareness Scale scores (Mean=3.63) ($U=11.178, p=.005$). Female participants' "pleasure and fun" sub-dimension scores (Mean=3.90) were significantly higher than male participants' "pleasure and fun" sub-dimension scores (Mean=3.70) ($U=11.159, p=.016$). Women's "social success" scores (Mean=3.77) are significantly higher than men's "social success" sub-dimension scores (Mean=3.44) ($U=10.858, 500; p=.001$). "Self-development" sub-dimension levels of female participants (Mean=4.00) were found to be significantly higher than male participants' "self-development" sub-dimension scores (Mean=3.69) ($U=11.656, 500; p=.022$).). According to the Mann-Whitney U test results of the other significant variable of being together with the mother and father, it was determined that there was a significant difference only in the "self-development" sub-dimension of the Recreational Awareness Scale in terms of the

mothers and fathers being together ($p < 0.05$). The "self-development" scores of the participants whose parents were together (Mean=3.92) were significantly higher than the scores of the participants whose parents were not together (M=3.34) ($U=4.426, p=.021$). According to the analysis results of our study, there is no significant difference in other variables of the Recreational Awareness scale (Family income status, education level of parents, free time they allocate for themselves in a day, and class level).

Practical Implications

The aim of this study is to contribute to the literature by applying the Recreation Awareness Scale to high school students. Because the age range of high school children is an important factor in creating awareness of recreational activities. Since it is both the end of childhood and the transition period to young adulthood, the contribution of different social environments and activities to their physical and mental development is undeniably important. In this study, we can contribute to both themselves and their environment by raising awareness of the recreational activities of high school students, thanks to this awareness throughout their lives.

Originality / Value

We think that it is a good work to introduce and know about the newly developing recreation in our country. In addition, this study provides the opportunity for high school students to recognize recreational awareness not only as an activity but also as a department at the university. Therefore, this application can be expanded and developed by reaching more high school students, by conducting studies and activities related to recreational awareness with high school students. As a result, high school students' awareness of recreational activities will increase, as well as their interest, desire and pleasure in activities will increase in direct proportion. In addition, this situation will not only contribute to high school students' self-development and social success, but will also help them to relax psychologically and physiologically, and to continue their lives as happy individuals.

1. GİRİŞ

Sanayi devriminde hayatımıza makine gücünün girmesinin sonucunda iş ortamlarında bireylere duyulan ihtiyacın azalmasıyla beraber kişilerin çalışma saatlerinde değişimler ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bireylerin serbest zamanın artmış olması sonucunda rekreasyon kavramı ortaya çıkmıştır. Rekreasyonun sözlükteki karşılığı Latince "Recreatio" sözcüğünden üretilmiştir. Bu sözcük yenilenme, onarım, iyileştirme anlamlarına gelmektedir. Literatürde bireyin monoton hayatından uzaklaşması, fizyolojik ve psikolojik olarak iyi olma hali anlamına gelmektedir (Gökçe, 2015). İnsanların serbest zamanlarında buldukları bu faaliyetleri tanımlayan bir kavram ve durum olarak da karşımıza çıkmaktadır rekreasyon. İnsanların çalışma zamanları dışında kalıp serbest zamanlarda bulunduğu etkinlikler ile alakalıdır (Karaküçük, 1999).

Rekreasyon insanların serbest zamanlarında, gündelik hayatın bunaltıcı ve rutin olan çalışmalarından sıyrılmak için, rahatlamak, hoşlandıkları ve haz aldıkları etkinlikleri içermektedir. Şimdiki zamanın getirdiği teknoloji ilerlemeleri ile serbest zamanın artması rekreasyonel etkinliklere olan ilgi ve talep artış göstermektedir (Altunkasa ve Uzun, 1991). Gün geçtikçe gelişmesi üzerine yeni kavramları ve tanımları çıkan rekreasyon, insanların kendi isteğiyle çevreye zarar vermeden yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla serbest zamanlarını en verimli şekilde değerlendirmeleridir (Tütüncü, 2012). Rekreasyon insanlar için kendilerini yenilemek, geliştirmek, ilgilerinin ve yeteneklerinin farkına vararak hem iş hayatında oluşan hem de özel hayatlarında ki sorumluluklarından uzaklaştırarak eğlenceli ve rahatlatıcı bir ortam sağlamaktadır (Murathan ve ark., 2019).

Genel olarak rekreasyon kavramını kısaca tanımlamak istersek zamana değer katmak ve bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır diyebiliriz (Kılıçman, 2020). Rekreasyon tanımlarına nerelerde nasıl olduğuna baktığımızda hemen hemen her toplumda kendini gösterse de ortaya çıkış durumunu da göz önünde bulunduracak olursak serbest zamanlarının daha fazla olmasından gelişmiş ülkelerde daha

fazla zorunluluk doğurmuştur. Buda gün geçtikçe rekreasyonun önemini fazlaca artırmakta ve geliştirmektedir.

Artık rekreasyon genel geçer bir durumdan çıkarak üniversitelerde ders ve bölüm olarak faaliyet göstermektedir (Zorba, 2008).

Hemen her yerde gördüğümüz ve içinde bulunduğumuz rekreasyon kavramının en iyi faaliyette bulunduğu yer okullardır. Okullarda ki çocuklar ve gençler değişmekte olan dünya da arkadaş seçimleri, arkadaş edinme şekilleri ve bu arkadaşlıklardan olumsuz alışkanlıklar değişmekte ve artmaktadır (Büküşoğlu, 2005). Bu açıdan baktığımız zaman şuan ki durumda rekreasyon etkinliklerinin eğitimle iç içe olup eğitimle dayandırılması, parasal ve ruhani olarak gelişmeye sağladığı ortam ve çalışmakta olan bireylerde başarıya gücünü artırdığı için önemli, bedensel ve psikolojik durumu tedavi edici olmasıyla ve halk içinde olumlu olmayan durumların en aza indirgenmesi bakımından önemli ve geliştirici bir kavramdır (Yılmaz, 2020).

Rekreasyonla gelen iyileşmenin daha da artabilmesi için ilerleyen zamanlar için ülkeye ve dünyaya güzel ve olumlu üretimle sağlayabilmeleri adına bu durumların dışında kalan yani serbest zamanlarını olumlu doğrultuda kullanıp standart bir durum haline getirilmesi için rekreasyona liselerde başlanmalı ve ilerlenmelidir (Yaşartürk, 2013).

Liselilerin o dönemde ilk ergenlik ve son ergenliğin başlarında olup gelişim döneminde olmaları sebeplerinden dolayı serbest ve boş zamanlarını uygun ve faydalı bir biçimde geçirmeleri büyük önem taşımakta ve üstüne konuşulması gereken bir durumdur. Bu nedenden dolayı serbest zaman ve rekreasyon kavramlarının taşıdığı değere liseliler için önemle incelenmelidir. Toplamak gerekirse konuyu liseliler için önemli olan okul ve ders çalışma zamanları gerisinde çıkan serbest zamanlarını nasıl ve en iyi şekilde ne yapmaları gerekiyor sorusuna cevap rekreasyon ile aranmalıdır (Tezcan, 1978).

Liseliler yaş aralığı itibariyle aslında hem yalnız olmak istemektedirler hem de yaşlıları ile aktivitelere katılmak istemektedirler. Bu sebeple aslında yalnız olmak istemeleri tam olarak onların yansıttığı durum değildir çünkü yapmak istedikleri etkinlikler için kafa dengi bir arkadaş bulamadıklarından dolayı yaşamak zorunda kaldıkları bir durum diyebiliriz. Bu sebepten dolayı rekreasyonel farkındalığa erişebilseler ve rekreasyon aktivitelerinin onları sosyalleştirecek ve bir arada tutacak özelliğini bilip bundan yola çıkıp bunun kişiler arası bağlarının artmasına, yaş aralıklarından dolayı o evrenin getirdiği özellikleri, bedensel ve sosyal süreci sağlıklı bir durumda atlatmalarına yardımcı olacaktır. Kısaca hem lise öğrencileri için hem de içinde buldukları sosyal toplum için rekreatif aktivitelere katılımın ve bundan doğan rekreasyonel farkındalığın ne kadar önemli ve bir o kadar gerekli olduğunu bir kez daha görmüş oluyoruz (Ekinci ve ark., 2015).

“Farkındalık” kavramı, rekreasyonu oluşturan bir etken ya da onu ortaya çıkaran bir durum olarak, faaliyete katılma seçiminin birincil sebebi veya rekreasyonun plan ve programının en önemli unsuru olarak da değerlendirilebilir (Barnett, 2005).

Rekreasyonel farkındalık, insanların rekreasyon etkinliklerinden sonra bu etkinliklerin bireylere sağladığı katkılarla ilgili yaşadığı farkındalık durumuyla ilişkilidir. Rekreasyonun sağladığı katkılara bakılacak olursa psikolojik, zihinsel, çevresel, ekonomik ve sosyolojik olarak incelenmektedir (Mannell ve Stynes, 1991).

Serbest zaman etkinliklerinden faydalanma ve bu etkinliklere katılma rekreasyonel farkındalık için önemlidir. Çünkü rekreasyonel farkındalık bireyin bu hayatta bende varım deme yollarından birisidir. Bunun sonunca insanlar için rekreasyon ne anlama gelmekte ve rekreasyon insanlara nasıl bir farkındalık kazandırmakta olduğunu göstermektedir (Demirel ve ark., 2021).

Rekreasyonel farkındalığın sağladığı katkıları düşündüğümüzde bu kavramın ne kadar önemli olduğunu görebilmemiz için hem bireyi etkileyen durumları hem de bireyin etkilendiği durumlar olarak iki ayrı boyutta da ele alabiliriz (Kılıçman, 2020).

İnsan için en değerli olan ve geriye getirilmesi mümkün olmayan vakit eğer istenildiği gibi verimli kullanılmazsa bazı olumsuz durumlar olabilir bu olumsuz durumlar ilk önce bireyi ve daha sonra bireyin yaşadığı toplumu etkiler (Tsaur ve ark., 2012).

Serbest zaman dilimlerinde gerçekleştirilen rekreasyon aktiviteleri hem bireyi hem de toplumu etkilediğini belirtmiştik. Bunun sonucunda insanların rekreasyonel farkındalıkları büyük önem taşımaktadır.

Çünkü insanların serbest zaman da yaşadıkları tecrübe ve tavırlarında ki güdülenme ile psikolojik olarak iyi olmalarını sağlamaktadır. Psikolojik iyi olma bedensel iyiliği getirecektir ardından sosyalleşme ile hayatları boyu gelişimlerini yönlendirecek etkinlikleri belirlemek ve faaliyete geçirmek için hatta serbest zaman engelleri ile baş etmek için psikolojik taktikler bizi bireysel rekreasyonel farkındalığa götürür. Bu farkındalık sonrası rekreatif etkinlik alanları bireylere sunulacak olan hizmetlerin hem niteliğini hem de sayısını artıracaktır ve dolayısıyla bu artış toplumsal gelişime de katkı sağlayarak beraberinde toplumsal rekreasyonel farkındalığı da ulaşmamızı sağlar (Er ve Kılıçman, 2021).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada çalışma grubunun betimsel tarama modeli niteliğinde olan örnekleme seçiminde seçkisiz olmayan, uygun örnekleme yöntemi belirlenmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2010).

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Karaman ili oluştururken, örneklem grubunu ise Ermenek ilçesinde öğrenim gören 176 kız ve 155 erkek olmak üzere toplam 331 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi seçilmiştir. Araştırmaya katılım gönüllük esasına göre yapılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmada “kişisel bilgi formu” na ilave olarak; Rekreasyon Farkındalık Ölçeği (RFÖ), Ekinci ve Özdilek (2019) tarafından 41 madde ve 3 alt boyuttan (Haz- Eğlence, Sosyal-Başarı, Kendini Geliştirme) oluşan Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği'nin lise öğrencilerinin rekreasyonel farkındalıklarını ölçen bir ölçme aracı olduğu gösterilmiştir. 41 madde den oluşan Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği 5'li likert tipi bir ölçektir. RFÖ' de maddeler “Tamamen Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” gibi yanıtlanmaktadır. Puanlama ise “Tamamen Katılıyorum” 1, “Katılmıyorum” 2, “Kararsızım” 3, “Katılıyorum” 4 ve “Tamamen Katılıyorum” cevabı ise 5 puan almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması Ve Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarını belirlemek için yüzde ve frekans yöntemleri, verilerin nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlenmesi amacıyla uygulanan Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Parametrik testlerin uygulanabilmeleri için istenen normal dağılım ve varyansların eşitlikleri varsayımları karşılanmadığından, uygulanacak farklılık analizleri için Non-parametrik Testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal-Wallis Testlerinin uygulanmaları tercih edilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgileri

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	176	53,2
	Erkek	155	46,8
	Toplam	331	100,0
Kaçıncı sınıf	9. sınıf	138	41,7
	10. sınıf	125	37,8
	11. sınıf	47	14,2
	12. sınıf	21	6,3
Baba eğitim düzeyi	ilkokul	120	36,3
	ortaokul	93	28,1
	Lise	85	25,7
	Lisans ve üzeri	33	10,0
	Toplam	331	100,0

Anne baba birlikte mi	evet	297	89,7
	hayır	34	10,3
	Toplam	331	100,0
Bir gün içerisinde kendinize ayırdığınız boş zaman süresi?	Hiç	26	7,9
	1-3 saat	152	45,9
	3-5 saat	103	31,1
	5 saat ve üzeri	50	15,1
	Toplam	331	100,0

Tablo 2. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Ölçek/Alt Boyut	Madde Sayısı	N	Ort.	Ss	p
Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği (RFÖ) 41		331	3,68	,825	,002
RFÖ1 (Haz ve Eğlence)	10	331	3,71	,935	,000
RFÖ2 (Sosyal Başarı)	18	331	3,61	,837	,003
RFÖ3 (Kendini Geliştirme)	13	331	3,74	,951	,000

Bağımsız iki grup arasındaki farkın incelenmesinde, veri setinin her iki grup kapsamındaki verilerin normal dağılım göstermeleri yanında grup varyanslarının eşit olması varsayımlarını karşılaması gerekmektedir (Lorcu, 2015). Bağımsız üç ya da daha fazla grup arasındaki farklılığın da analiz süreci kapsamında örneklemin seçildiği ana kütlelerin normal dağılım göstermesi ve bunun yanında varyanslarının da eşit olması gözetilmektedir (Alpar, 2014, Lorcu, 2015). Bu varsayımların karşılanmadığı veri setlerinde, üçten fazla bağımsız grup arasındaki farklılığın incelenebilmesi için parametrik olmayan testlerden Kruskal-Wallis Testi ile iki bağımsız grup arasındaki farklılığın incelenebilmesi için Mann Whitney-U Testi önerilmektedir (Baştürk, 2011; Orhunbilge, 2000; Alpar, 2014, Lorcu, 2015). Katılımcıların; Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği (RFÖ) üzerinden almış oldukları puan ortalamaları ile verilerin nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlenmesi amacıyla uygulanan Kolmogorov-Smirnov Testi ile Shapiro-Wilk testi anlamlılık değerleri (p) Tablo 2 kapsamında sunulmuştur. Anlamlılık değerleri (p) verilerin parametrik olmayan (NonParametric) bir yapıda olduğunu göstermektedir ($p < 0.05$). Parametrik testlerin uygulanabilmeleri için istenen normal dağılım ve varyansların eşitlikleri varsayımları karşılanmadığından, uygulanacak farklılık analizleri için Non- parametrik Testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal-Wallis Testlerinin uygulanmaları tercih edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine göre Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği Puanlarına ilişkin Mann Whitney-U Test Sonucu

Altboyutlar	Değişken	N	Medyan	Sıra Ort.	U	p
Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	Kadın	176	3,86	179,99	11.178	*,005
	Erkek	155	3,63	150,12		
RFÖ1 (Haz ve Eğlence)	Kadın	176	3,90	177,88	11.549	*,016
	Erkek	155	3,70	152,51		
RFÖ2 (Sosyal Başarı)	Kadın	176	3,77	181,80	10.858,500	*,001
	Erkek	155	3,44	148,05		
RFÖ3 (Kendini Geliştirme)	Kadın	176	4,00	177,27	11.656,500	*,022
	Erkek	155	3,69	153,20		

Tablo 3'te Mann-Whitney U testi sonuçları sunulmuş olup; kadın ve erkek katılımcılar arasında Rekreasyonel Farkındalık Ölçeğinin tüm alt boyutları (haz ve eğlence, sosyal başarı, kendini geliştirme) puanları bakımından anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($*p < 0.05$). Kadın katılımcıların Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği puanları (Ortc.=3,86) erkek katılımcıların Rekreasyonel Farkındalık Ölçeği puanlarından (Ortc.=3,63) anlamlı şekilde daha yüksektir ($U=11.178, p=,005$). Kadın katılımcıların "haz ve eğlence" altboyutu puanları (Ortc.=3,90) erkek katılımcıların "haz ve eğlence" alt boyutu puanlarından

(Ortc.=3,70) anlamlı biçimde daha yüksektir ($U=11.159, p=,016$). Kadınların “sosyal başarı” puanları (Ortc.=3,77) erkeklerin “sosyal başarı” alt boyutu puanlarından (Ortc.=3,44) anlamlı şekilde daha yüksektir ($U=10.858,500; p=,001$). Kadın katılımcıların “kendini geliştirme” alt boyutu düzeyleri (Ortc.=4,00) erkek katılımcıların “kendini geliştirme” alt boyutu puanlarından (Ortc.=3,69) anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($U=11.656,500; p=,022$).

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre göre Rekreatif Farkındalık Ölçeği Puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Test Sonucu

Ölçek/Altboyutlar	Değişken	N	Ortc.	H	p
Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	9.sınıf	138	3,86	3,247	,355
	10.sınıf	125	3,70		
	11.sınıf	47	3,70		
	12. sınıf	21	3,92		
RFÖ1 (Haz ve Eğlence)	9.sınıf	138	4,00	3,338	,336
	10.sınıf	125	3,80		
	11.sınıf	47	3,70		
	12. sınıf	21	3,80		
RFÖ2 (Sosyal Başarı)	9.sınıf	138	3,80	2,552	,466
	10.sınıf	125	3,61		
	11.sınıf	47	3,66		
	12. sınıf	21	3,77		
RFÖ3 (Kendini Geliştirme)	9.sınıf	138	4,00	2,992	,393
	10.sınıf	125	3,92		
	11.sınıf	47	3,38		
	12. sınıf	21	4,00		

Tablo 4’te Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; katılımcıların öğrenimlerine devam ettikleri sınıf düzeylerinin (9., 10., 11. ve 12. Sınıf) Rekreatif Farkındalık Ölçeğinin tüm alt boyutları (haz ve eğlence, sosyal başarı, kendini geliştirme) bakımından anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 5. Katılımcıların Aile Gelir Durumları Değişkenine bakımından Rekreatif Farkındalık Ölçeği Puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Test Sonucu

Altboyutlar	Değişken	N	H	p
Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	Düşük	53	2,148	,342
	Orta	262		
	Yüksek	16		
RFÖ1 (Haz ve Eğlence)	Düşük	53	2,448	,294
	Orta	262		
	Yüksek	16		
RFÖ2 (Sosyal Başarı)	Düşük	53	2,641	,267
	Orta	262		
	Yüksek	16		
RFÖ3 (Kendini Geliştirme)	Düşük	53	,837	,658
	Orta	262		
	Yüksek	16		

Tablo 5’te Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; katılımcıların ailelerinin gelir düzeyleri (düşük, orta, yüksek) bakımından Rekreatif Farkındalık Ölçeği alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. Katılımcıların Ebeveynlerinin Birlikte Olma Değişkeni bakımından Rekreatif Farkındalık Ölçeğine ait Puanlarının Farklılıklarına ilişkin Mann-Whitney U Test Sonucu

Ölçek/Altboyutlar	Değişken	N	Medyan	Sıra Ort.	U	P
Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	Birlikte	297	3,80	169,03	4.418,.	,088
	Ayrı	34	3,43	139,51		
RFÖ1(Haz ve Eğlence)	Birlikte	297	3,80	167,17	4.702	,511
	Ayrı	34	3,80	155,79		
RFÖ2(Sosyal Başarı)	Birlikte	297	3,66	168,46	4.318,500	,167
	Ayrı	34	3,52	144,51		
RFÖ3(Kendini Geliştirme)	Birlikte	297	3,92	170,10	4.426	*,021
	Ayrı	34	3,34	130,18		

Tablo 6 kapsamında sunulmuş olan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre katılımcıların ebeveynlerinin birlikte olmaları bakımından sadece Rekreatif Farkındalık Ölçeği “kendini geliştirme” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir (* $p<0.05$). Anne ve babası birlikte olan katılımcıların “kendini geliştirme” puanları (Ortc.=3,92), ebeveynleri birlikte olmayan katılımcıların puanlarından (Ortc.=3,34) anlamlı şekilde daha yüksektir (U=4.426,p=,021).

Tablo 7. Katılımcıların Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine göre Rekreatif Farkındalık Puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Test Sonucu

Ölçek/Altboyutlar	Değişken	N	Ortc.	H	p
Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	İlkokul	155	3,73	2,849	,331
	Ortaokul	83	3,78		
	Lise	67	3,73		
	Lisans ve üzeri	26	3,86		
RFÖ1 (Haz ve Eğlence)	İlkokul	155	3,70	3,938	,268
	Ortaokul	83	3,80		
	Lise	67	3,90		
	Lisans ve üzeri	26	4,00		
RFÖ2 (Sosyal Başarı)	İlkokul	155	3,61	2,884	,410
	Ortaokul	83	3,66		
	Lise	67	3,72		
	Lisans ve üzeri	26	3,86		
RFÖ3 (Kendini Geliştirme)	İlkokul	155	3,92	4,836	,184
	Ortaokul	83	3,94		
	Lise	67	3,90		
	Lisans ve üzeri	26	4,11		

Tablo 7’de Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; Katılımcıların anne eğitim düzeyleri (İlkokul, ortaokul, lise, lisans ve üzeri) bakımından Rekreatif Farkındalık Ölçeği ve alt boyutları (haz ve eğlence, sosyal başarı, kendini geliştirme) puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 8. Katılımcıların Rekreatif Farkındalık Ölçeği Puanlarının, Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine bakımından incelenmesine ilişkin Kruskal-Wallis Test Sonucu

Ölçek/Altboyutlar	Değişken	N	Medyan	H	p
Rekreatif Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	İlkokul	120	3,87	2,536	,469
	Ortaokul	93	3,78		
	Lise	85	3,63		
	Lisans ve				

RFÖ1(Haz ve Eğlence)	üzeri	33	3,80	2,057	,561
	İlkokul	120	3,95		
	Ortaokul	93	3,80		
	Lise	85	3,80		
	Lisans ve üzeri	33	3,90		
RFÖ2 (Sosyal Başarı)	İlkokul	120	3,66	1,114	,774
	Ortaokul	93	3,66		
	Lise	85	3,61		
	Lisans ve üzeri	33	3,72		
	İlkokul	120	4,00		
Ortaokul	93	3,92			
Lise	85	3,76			
Lisans ve üzeri	33	3,92			
İlkokul	120	4,00			

Tablo 8’de Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; Katılımcıların baba eğitim düzeyleri (İlkokul, ortaokul, lise, lisans ve üzeri) bakımından Rekreatyonel Farkındalık Ölçeği ve alt boyutları (haz ve eğlence, sosyal başarı, kendini geliştirme) puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 9. Katılımcıların Bir Gün İçerisinde Kendilerine Ayırdıkları Boş zaman Değişkeni Bakımından Rekreatyon Farkındalık Ölçeği Düzeyleri Farklılığına İlişkin Kruskal-Wallis Test Sonucu

Ölçek/Altboyutlar	Değişken	N	H	p
Rekreatyonel Farkındalık Ölçeği (RFÖ)	Hiç	26	,098	,992
	1-3 saat	152		
	3-5 saat	103		
	5 saat ve üzeri	50		
	Hiç	26		
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26	,413	,937	
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26			,846
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26	,846	,838	
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26			,846
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26	,846	,838	
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26			,846
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			
Hiç	26	,846	,838	
1-3 saat	152			
3-5 saat	103			
5 saat ve üzeri	50			

Tablo 9’da Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; Katılımcıların bir gün içerisinde kendilerine ayırdıkları boş zaman değişkeni bakımından Rekreatyonel Farkındalık Ölçeği ve alt boyutları (haz ve eğlence, sosyal başarı, kendini geliştirme) puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Liselerde eğitim görmekte olan öğrencilerin rekreatyonel farkındalık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelemesi amaçlanmıştır. Yapılan anketlerin analiz sonuçlarına göre öğrencilerin en yüksek farkındalığı kendini geliştirme alt boyutunda görülürken, en düşük farkındalığı ise sosyal başarı alt boyutunda görülmektedir (Tablo 2). Rekreatyonel farkındalık, insanların rekreatyon etkinliklerinden sonra bu etkinliklerin bireylere sağladığı katkılarla ilgili yaşadığı farkındalık durumuyla ilişkilidir (Mannell ve Stynes, 1991). Bu açıdan baktığımızda çalışmamızın analiz sonuçlarıyla literatürün bir bütünlük içinde olduğunu söyleyebiliriz.

Yapmış olduğumuz çalışmada lise öğrencilerinin Rekreatif Farkındalık Ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre tüm alt boyutlarında (haz ve eğlence, sosyal başarı, kendini geliştirme) anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların Rekreatif Farkındalık Ölçeği puanları ve “haz ve eğlence”, “sosyal başarı”, “kendini geliştirme” alt boyutları erkek katılımcıların Rekreatif Farkındalık Ölçeği puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo3)

Çalışmamızda lise öğrencilerinin Rekreatif Farkındalık Ölçeğinin ebeveynlerinin birlikte olmaları açısından bakıldığında bir tek “kendini geliştirme” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir (Tablo6). Anne ve babası birlikte olan katılımcıların “kendini geliştirme” puanları, ebeveynleri birlikte olmayan katılımcıların puanlarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

Çalışmamızın analiz sonuçlarına göre Rekreatif Farkındalık ölçeğinin diğer değişkenlerinde (Aile gelir durumları, Anne ve babanın eğitim düzeyi, Bir gün içerisinde kendilerine ayırdıkları boş zaman ve Sınıf düzeyi) anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bir gün içerisinde kendilerine ayırdıkları boş zaman değişkeninde de benzer şekilde Ekinci (2017) “sosyal başarı” ve “kendini geliştirme” alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Analiz sonuçlarına göre Rekreatif Farkındalık Ölçeğinin sınıf düzeyi değişkeninde de aynı şekilde Üstün ve Aktaş Üstün (2020) de anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilerek benzerlik göstermektedir.

5. ÖNERİLER

Bu çalışmamızın amacı literatüre Rekreatif Farkındalık Ölçeğinin lise öğrencilerine uygulayıp katkı sağlamaktır. Lakin bu uygulama daha fazla öğrencilerine ulaşarak, lise öğrencileri ile rekreatif farkındalık ile ilgili çalışmalar ve etkinlikler yapılarak genişletilip geliştirilebilir. Bunun sonucunda lise öğrencilerinin rekreatif etkinliklere farkındalıkları artacağı gibi etkinliklere olan ilgi, istekleri ve alacakları haz da doğru orantılı bir şekilde artacaktır. Ayrıca bu durum lise öğrencilerinin kendilerini geliştirmelerine ve sosyal başarılarına katkı sağlamakla kalmayıp psikolojik, fizyolojik olarak da rahatlamalarına mutlu bireyler olarak hayatlarını sürdürmelerine yardımcı olacaktır.

6. KAYNAKÇA

- Alpar, R. (2014). *Uygulamalı İstatistik ve Geçerlilik-Güvenirlilik: SPSS’de Çözümleme Adımları İle Birlikte*, 3. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Altunkasa, M., Uzun, G., (1991). Rekreatif Planlamada Arz ve Talep. Çukurova Üniversitesi Yayınları: 6-80, Adana. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23 (2), 248 – 252.
- Barnett, L. A. (2005). Measuring the abcs of leisure experience: Awareness, boredom, challenge, distress. *Leisure Sciences*, 27(2), 131-155.
- Baştürk, R. (2011). *Bütün Yönleriyle SPSS Örnekli Nonparametrik İstatistiksel Yöntemler*. Anı Yayıncılık.
- Büküşoğlu, N., Bayturan A.F.(2005).Serbest Zaman Etkinliklerini Gençlerin Psikososyal Durumlarına İlişkin Algısı Üzerindeki Rolü, *Ege tıp dergisi*, 44 (3),173-177.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak E.K., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., Demirel F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 6. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, M., Kaya, A., Budak, D., Bozoğlu, M. S., & Er, Y. (2021). Effect of Covid-19 pandemic on recreational awareness and quality of life. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 23(2), 197-207.
- Ekinci, N. E., Demirel, M., Demirel, D. H., & Işık, U. (2015). Lise öğrencilerinin yalnızlık algılarının rekreatif etkinliklere katılımları ve bireysel değişkenlere göre incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 71-78.

- Ekinci, N. E. (2017). *Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının araştırılması*. (Doktora tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Gökçe, H. (2015). *Rekreasyonel Etkinliklerin Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Öz-Yeterlik, Sınav Kaygısı Ve Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Üzerine Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Karaküçük, S. (1999), *Rekreasyon ve Boş Zamanları Değerlendirme*, 3. Baskı, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Er, Y. & Kılıçman, İ. (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Tatminine Ulaşmaları Yolunda, Rekreasyonel Farkındalık ve Sosyal Medya Bağımlılığının Olası Etkileri*. İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.
- Kılıçman, İ. (2020). *Rekreasyon Farkındalığı ve Sosyal Medya Bağımlılığının Yaşam Doyumu Üzerine Etkilerinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Karaman.
- Lorcu, F. (2015). *"Örneklerle veri analizi SPSS uygulamalı."* Ankara: Detay Yayıncılık 1 (2015).
- Mannell, R.C. and Stynes D.J. (1991). A retrospective: the benefits of leisure. In B.L. Driver, P.J. Brown & G.L. Peterson (Eds.). *Benefits of leisure*. Stage College, PA: Venture Publishing, pp. 461-473.
- Murathan, T., Türker, A. ve Murathan, F. (2019). Investigation of University Students Attitudes toward Leisure Time Activities (Ardahan University Sample). *Turkish Journal of Sport and Exercise*. 21 (2): 162-169.
- Orhunbilge, N. (2000), *Örnekleme Yöntemleri ve İstatistik Testleri*, Avcıol Basım Yayın, 2.Baskı, İstanbul.
- Tezcan, M. (1978), Boş zamanların değerlendirilmesi sorununun sosyolojik ve eğitimsel yönleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 11(1), 165-179.
- Tsaur, S. H., Liang, Y. W., ve Hsu, H. J. (2012). A multidimensional measurement of work- leisure conflict. *Leisure Sciences*, 34(5), 395-416.
- Tütüncü, Ö., (2012), Rekreasyon ve Rekreasyon Terapisinin Yaşam Kalitesindeki Rolü, work- leisure conflict. *Leisure Sciences*, 34(5), 395-416.
- Üstün, Ü.D., Üstün, N.A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Etkinliklerin Faydaları Hakkındaki Farkındalıklarının İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 38-48.
- Yaşartürk, F. (2013). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimlerinin Belirlenmesi Bartın İli Örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, U. (2020). *Ortaokul Yöneticilerinin Rekreasyon Farkındalık Algı Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Batman.
- Zorba, E. (2008). Türkiye’de Rekreasyona Bakış Açısı ve Gelişimi, *Gazi Haber Dergisi*, 52-55